

Od zime 1970/71 do zime 1995/96 je bilo daleč največ nesreč s snežnimi plazovi, največ udeležencev v njih in največ mrtvih v oblačnem vremenu s sneženjem: 44 nesreč, 82 udeležencev in 18 mrtvih. V oblačnem ali meglenem vremenu je bilo ta leta 17 nesreč s snežnimi plazovi, v njih pa 26 udeležencev in dva mrtva. V deloma jasnem vremenu je bilo v omenjenih zimah 22 nesreč, 19 udeležencev in osem mrtvih, v jasnem vremenu 16 nesreč, 29 udeležencev in en mrtev, pri odjugi pa osem nesreč, devet udeležencev in pet mrtvih.

Največ nesreč s snežnimi plazovi ter v njih največ preživelih udeležencev in mrtvih je bilo v teh zimah v Julijskih Alpah, še največ na območju Kredarice in Triglava, kjer je snežni plaz preživel 23 ljudi, dva pa sta v plazumu umrla. Na območju Vršiča in Mojstrovke se je iz plazumu rešilo 18 ljudi, pet pa jih je v plazovih umrlo; na Komni ni bilo mrtvih v snežnih plazovih, vseh 14 zasutih je snežni plaz preživel; na Kaninu je pod plazom eden umrl, 13 pa jih je preživel; nad Bohinjem je prav tako eden umrl, 10 pa so jih rešili, plaz pa je ogrozil in umoril ljudi še na Voglu, v Tamarju, nad Bovcem in v Vratih.

V Karavankah je omenjene zime v snežnih plazovih umrlo sedem ljudi, od tega šest v znani nesreči na Zelenici, kjer so izpod plazumu rešili tri ljudi. Sedem ljudi so iz snežnega plazumu rešili na Stolu, šest na Kofčah, štiri na Ljubelju in sedem drugod v Karavankah.

V Kamniško-Savinjskih Alpah so snežni plazovi povzročili ljudem največ hudega na Raduhi, kjer sta v plazumu umrla dva človeka, 19 pa so jih rešili bele smrti. Na območju Kamniškega sedla in Brane sta pod plazom prav tako umrla dva človeka, 13 pa so jih rešili ali so se rešili sami. Dva človeka je plaz ubil tudi na Grintovcu, kjer se jih je pet rešilo objema plazumu, drugod v Kamniško-Savinjskih Alpah pa je umrl en človek, medtem ko so jih šest rešili izpod plazumu.

»Nenavadno izrazit je maksimum pri številu mrtvih ob prvem dnevu sredozemske ciklogeneze. Vreme se tedaj predvsem v zahodni Sloveniji izrazito slabša: vrhovi gora so zaviti v orografske oblake, začno se padavine. Upoštevati pa je treba, da so obdobja anticiklonskega vremena pri nas pozimi ponavadi dolgotrajna, saj predstavljajo značilno zimsko sušo (januar, februar, marec), in da je ob lepem vremenu večinoma bistveno več ljudi po gorah kot ob slabem, ki ga predstavljajo ciklonski tipi sinoptične situacije. Več kot tretjina nesreč se je zgodila ob izrazito slabem vremenu, ko je bilo oblačno s sneženjem, šestina pa ob oblačnem ali meglenem vremenu. Skupaj se je torej polovica nesreč zgodila v slabem vremenu. Ob odjugi se je zgodilo razmeroma malo nesreč, vendar pa je bilo tedaj razmeroma veliko mrtvih.

SKLEP

1. Število nesreč s snežnimi plazovi je iz zime v zimo zelo različno, kot meseca v letu z največ nesrečami izstopata prava zimska meseca januar in februar, tesno sledita marec in december. Zanimivo je, da je največ nesreč v obdobju okoli novega leta.

2. Krajevno so nesreče s plazovi večinoma omejene na gorski svet, čeprav so zabeležene tudi smrtne nesreče v sredogorju in celo v gričevju (Haloze). V gorah so se nesreče s snežnimi plazovi večinoma dogajale tam, kjer je tudi pozimi dosti ljudi in ne tam, kjer bi zaradi geografskih in meteoroloških danosti pričakovali, da jih bo več. Največ jih je bilo na območju Triglava, Vršiča, deloma tudi v okolici Kanina, Vogla in Komne, pa v okolici Zelenice in Stola ter v okolici Kamniškega sedla in Raduhe. Na zelo obširnih, plazovitih, a redkeje obiskanih območjih gorskega sveta nesreč ni bilo.

3. Polovica nesreč s snežnimi plazovi se je dogodila ob različnih razvojnih stopnjah sredozemskega ciklona, ko je pozimi pri nas nekajdnevno obdobje slabega vremena. Razmeroma veliko nesreč se je zgodilo tudi ob hladnih sibirskih anticiklonih in po prehodih severozahodnih front, ko pade v Sloveniji ponavadi majhna količina snežnih padavin. Daleč najmanj nesreč se zgodi ob vremenu, ki ga določa azorski anticiklon, čeprav je ob tedaj ugodnem vremenu najbrž po gorah največ ljudi.

4. Polovica nesreč s snežnimi plazovi se je zgodila med sneženjem ali tik po njem, le ena tretjina pa v razmeroma ugodnem deloma jasnem vremenu. Dejstvo, da se večina nesreč zgodi ob sredozemskem ciklonu in slabem vremenu, kaže, da so se te nesreče zgodile gornikom, ki niso vedeli ali pa se niso zavedali nevarnosti, ki jim preti zaradi sveže zapadlega snega.

5. Polovica nesreč s snežnimi plazovi se je zgodila tedaj, ko v dveh dneh pred nesrečo ni padlo nič ali le malo snega. To dejstvo se ujema z ugotovitvijo, da se nesreče s plazovi dogajajo precej pogosto tedaj, ko ne-

Zakaj v planine

ALEŠ TACER

*Kaj vleče te sëm gor, popotnik planinec,
poleti, pozimi, ko trd je saninec?
Mar raje doma bi na kavču ležal,
v TV bi buljil, a! karte igral!*

*Kosilo bi »šimfal«, ozmerjal bi ženo,
dal liter na mizo, potegnil bi eno!*

*Odgovor zdaj tukaj jaz tebi bom dal:
kot kmet srečen sem, ki je njivo zoral;
veselje in sreča tu gor' me navdaja,
na svetu za mene ni lepšega kraja.*

*Ko zrem iz doline Kapunarjev vrh,
nemir me prevzame, spreletava me srh;
pa umo planinske si čevlje nataknem,
sem gor se v tihoto, spokojnost umaknem.*

*Zatorej, popotnik, kdorkoli si kdo,
v dolini lepo je, tu lepše ti bo!*